

ke, mens skibet ligger i havn, er det de respektive politimyndigheder, der undersøger sagen og afhører evt. vidner. For skibsføreren og andre medlemmer af besætningen gælder dog særlige regler som hidtil i tilfælde af dødsfald eller personskade, jf. nedenfor.

I det følgende skelnes der derfor mellem dødsfald/personskade på medlemmer af besætningen og på andre personer om bord.

Der ligger i ulykkesbegrebet, at det ikke omfatter dødsfald eller alvorlige personskader, der ikke skyldes en ulykke, men forekommer naturligt, og hvor det er tilfældigt, at dødsfaldet eller personskaden indtræffer på skibet, og ikke på land. Ved naturlige dødsfald, f.eks. hvor en ældre passager sover ind i en kahyt, og der ikke er tegn på, at døden skyldes andre omstændigheder, vil dødsfald ikke i sig selv kunne begrunde en søforklaring. Opstår der tvivl om, hvorvidt dødsfaldet eller personskaden er forekommet naturligt, kan søforklaring dog afholdes.

I lighed med den nuværende lov forudsættes det, at der ved personskader skal være tale om en betydelig skade.

Der ligger ikke i bestemmelsen, at ulykken skal være sket som led i skibets drift. Således kan et alvorligt fald på en trappe, der medfører personskade, være omfattet af bestemmelsen.

For skibsføreren og andre medlemmer af besætningen er der fortsat en udvidet adgang til at få afholdt søforklaring i forbindelse med dødsfald eller personskade set i forhold til de situationer, hvor andre personer om bord kommer til skade eller dør. Dette fremgår af forslaget § 473, 2. led, der svarer til den hidtidige lovs § 472, stk. 1, nr. 2. For besætningen gælder, at alle dødsfald og alle alvorlige personskader kan begrunde søforklaring uanset årsag, når begivenheden er indtruffet uden for dansk havn. Der kan således også afholdes søforklaring, når disse hændelser indtræffer, mens skibet ligger i udenlandsk havn. Der er heller ikke her et krav om, at personskade skal være forårsaget af en ulykke. Der kan dog fortsat ikke afholdes søforklaring, når et besætningsmedlem dør i land.

Under tilblivelsen af de nuværende regler om søforklaring blev det drøftet, hvorvidt "rene" ladningsskader skulle kunne begrunde søforklaring. Resultatet blev, at søforklaring for ladningsskader kun skulle ske, når der i forbindelse med skibets drift var forvoldt skade på ladningen af nogen betydning, jf. den hidtidige § 472, nr. 8.

Der er med de nye regler ikke tilsigtet en udvidelse af muligheden for at afholde søforklaring i forbindelse med "rene" ladningsskader.

Efter lovforslaget vil der kun kunne afholdes søforklaring, hvis der sker en væsentlig eller omfattende ladningsskade, og denne har fundet sted til søs som følge af en ulykke, jf. den ovenfor nævnte definition af ulykke.

Dette medfører, at skader på ladning forårsaget ved last- og losning, mens skibet ligger i havn, ikke vil kunne begrunde søforklaring.

Ligesom ved personskade skal der anlægges en væsentlighedsvurdering. Dette medfører, at normalt kun væsentlige eller omfattende ladningsskader vil kunne begrunde afholdelse af søforklaring, og at søforklaring oftere vil blive afholdt ved hel- eller delbefragtning og kun sjældent ved stykgodsbefragtning.

Der vil heller ikke kunne afholdes søforklaring, såfremt der kun er sket en mindre skade på skibet eller f.eks. havneanlæg. Ligeledes vil der kun blive afholdt søforklaring i forbindelse med grundstødning, kollision og lignende, hvis der er tale om en hændelse af en vis indgribende karakter.

Til § 474

Hidtil har der været pligt til at afholde søforklaring i en række nærmere beskrevne situationer, der fremgår af den hidtidige lovs § 472. Derudover kunne Søfartsstyrelsen, rederen eller skibsføreren begære søforklaring, hvis der i øvrigt i forbindelse med skibets drift var indtruffet skade på skibet, personer eller ladning.

Som en konsekvens af afskaffelsen af den obligatoriske søforklaring, jf. den nuværende lovs § 472, foreslås en udvidelse af den personkreds, der kan begære søforklaring. Enhver, der kan påvise en "væsentlig retlig interesse" i afholdelse af søforklaring, kan begære denne. Herefter vil ikke kun Søfartsstyrelsen, rederen og skibsføreren som hidtil kunne begære søforklaring afholdt, men også besætningsmedlemmer, efterladte til omkomne, forsikringsselskaber, passagerer, ladningsejere m.m., hvis de pågældende kan dokumentere en væsentlig retlig interesse. Personkredsen er ikke udtømmende.

Skulle der således opstå situationer, hvor rederen eller det offentlige ikke finder behov for at benytte søforklaringsinstituttet, har andre, f.eks. ladningsejere eller andre skadelidte, alligevel mulighed for at benytte dette.

Reglerne om søforklaring, der bl.a. har til formål at sikre bevis – i det væsentlige gennem vidneforklaringer – må ses i sammenhæng med bestemmelsen om isoleret bevisoptagelse i retsplejelovens § 343. Efter denne bestemmelse kan retten tillade, at der sker bevisoptagelse, inden sag er anlagt. Af forarbejderne